

ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Охорона землі, як національного багатства нашої держави, об'єктивно обумовлює необхідність достовірного інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади про кількість, якість та стан використання земель, захисту та контролю за її використанням. На сучасному етапі найпоширенішою формою організації земельних відносин залишається оренда земель, тому необхідно, щоб фінансова та статистична звітність містила інформацію, яка б забезпечила ефективність прийняття економічних та управлінських рішень, як самими господарюючими суб'єктами, так і державними органами управління.

Над питанням зі вдосконалення змісту та наповненню показників звітності працювало чимало відомих вітчизняних вчених-економістів, які присвятили цьому питанню ряд наукових праць: Л. М. Біла, Л. М. Братчук, М. Я. Дем'яненко, Г. Г. Кірейцев, В. Я. Месель-Веселяк, В. М. Жук, П. Т. Саблук, А. М. Третяк, М. М. Федорова, В. В. Юрчишина та інші. Проте питання методики відображення у звітності інформації про земельні ресурси потребує подальшого вивчення.

Землеволодіння в Україні здійснюється на праві строкового платного користування (оренди земель), тому виникає проблема збереження стану орендованих земель, підтримання родючості ґрунтів. Зазвичай орендар прагне отримати максимальну віддачу від землі за мінімальних вкладень коштів. Наслідками таких дій в сільському господарстві є виснаження й ерозія ґрунтів, а відтак – втрата родючості землі. Тому органи державної влади повинні здійснювати постійний моніторинг та контроль за виконанням взятих на себе зобов'язань орендарями в частині збереженні якісних характеристик ґрунту. Для цього необхідно розширити інформаційну базу статистичної звітності.

Земельні ділянки сільськогосподарського (далі с/г) призначення для ведення товарного виробництва використовуються відповідно до розроблених та затверджених в установленому порядку проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь і передбачають заходи з охорони земель [1] Законодавством передбачено, що органи державної влади здійснюють контроль за дотриманням вимог законодавства України про охорону земель, моніторинг родючості ґрунтів земель сільськогосподарського призначення та агрохімічну паспортизацію земель.

Порядком розроблення проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь [2] не передбачено механізму надання агропідприємствами-землекористувачами звітів щодо фактичного використання земель та виконання проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь. Хоча дана звітність об'єктивно необхідна та обумовлена державною політикою щодо охорони та захисту земель сільськогосподарського призначення.

У зв'язку з цим пропонуємо затвердити форму та порядок подання обов'язкової річної статистичної звітності сільськогосподарських підприємств, які користуються більше, ніж 100 га земель сільськогосподарського призначення. Така форма повинна обов'язково містити інформацію щодо типів і видів полів сівозмін із зазначенням номер поля та кількості гектарів.

Інтенсифікація землеробства, особливо ведення великотоварного сільського господарства агрохолдингами з ухилом на монокультури, застосування добрив в менших обсягах, ніж науково-обґрунтовано, вимагають складання балансу поживних речовин, що надає можливість моніторингу даних про винос і надходження поживних речовин. Позитивний баланс поживних речовин є фактором для підвищення врожайності культур та родючості ґрунтів.

У зв'язку з тим, що різні сільськогосподарські культури мають різний вплив на інтенсивність виносу поживних речовин з ґрунту, то для підвищення врожайності с/г культур й збереження родючості ґрунтів слід внести зміни до звітності щодо додержання балансу поживних речовин. Наявна статистична звітність (річна форма державного статистичного спостереження №9-б-ст «Внесення мінеральних, органічних добрив, гіпсування та вапнування ґрунтів під урожай 20__ року») лише інформує про кількість внесених у ґрунт органічних та мінеральних добрив. Однак вона не кореспондує напряду зі звітністю щодо збору урожаю сільськогосподарських культур, а тому не надає необхідної інформації для підрахунку балансу поживних речовин (виносу поживних речовин урожаєм сільськогосподарських культур).

Отже, державний контроль за використанням та охороною земель повинен базуватися на даних звітності агропідприємств щодо дотримання сівозмін, збереження показників родючості ґрунтів та недопущення негативного балансу поживних речовин при вирощуванні сільськогосподарських культур.

Література:

1. Земельний кодекс України від 25.10.01 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 3-4. – ст. 27
2. Порядок розроблення проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.11.11 р. №1134.